

Arkeologiske undersøkelser i Danmark har vist at landsbytufter fikk sitt område markert med et gjerde fra starten, selv om utbyggingen innenfor dette gjerdet skjedde over lengre tid og i flere etapper, før området var fullt utnyttet (Jensen 1979 193). Dette styrker hypotesen om at landsbyen er lagt på den gamle svedjen med gjerdet omkring. **Klanen** valgte alltid en avlagt svedje som ny boplass. Forskerne sier at det kan se ut som om "landsbyens omfang allerede har vært planlagt ved etableringen". Man har ikke kunnet følge de fleste av de ennå eksisterende landsbyer lenger tilbake i tid enn til ca. 1000-1200 e.Kr. Dette beror nok på at landsbyene ikke er eldre på dette stedet. Før denne tid var de "vandre-landsbyer". Forskningen ser det som en alvorlig mangel at kildemateriale nesten helt mangler fra ca. 400 e.Kr. til vikingetid. I denne perioden med et varmere klima, var flyttingen minimal og nyetablering lite framtreddende, og derfor vanskelig for vår tids forskere. Svedjebruket er årsaken til flyttingen av jernalderens landsbyer. Tilgangen på svedjeskog bestemte hyppigheten og omfanget av flyttingen. Ved overgangen til åkerbruk, ble landsbyene liggende på samme sted. Bearbeiding og forbedring av det samme jordstykket ble etter hvert den dominerende dyrkningsformen. I Danmark var etablering av landsbyer under vikingetidens harde klima så omfattende, at svært få av dem som vi kjenner til i dag, har eksistert lengre tilbake enn til sen vikingetid eller tidlig middelalder. Dette er påvist på Fyn, bl.a. ved thermoluminescens-dateringer. Nordvest i Tyskland og Holland var det derimot ingen ekspansjon i det samme tidsrommet. Tendensen var heller motsatt ifølge de arkeologiske undersøkelserne. Landsbyene her kan følges lenger tilbake enn i Danmark. Etter vikingetiden tok åkerbruket over matproduksjonen i Danmark, og svedjebruket forsvant. Dette medførte en fastere oppdeling av området; en sogne-struktur. Og i kjølvannet til dette nye jordbruket fulgte gods-dannelser og utvikling av adelskapet og klassesamfunnet, slik som vi kjenner det fra de skriftlige kildene.

I Norge holdt de enkelte befolkningsgruppene seg til sitt eget landskap, som f.eks. Heidmork og Raumariki. Den enkelte økonomiske enhet, storfamilien eller svedjeklanan, har igjen hatt sitt revir, som ofte var skilt fra andres ved vassdrag, fjell eller andre naturgitte grenser. Innenfor sitt område drev de et mobilt svedjebruk og fedrift. I nord var grasproduksjonen viktigere enn kornet, og grasveksten inne på svedjen førte til temming av reinsdyr. Reinen lot seg friste, og den trengte seg inn på grasfeltet (vuoma), særlig ca. 800 til 1000 e.Kr. Hövdingen fra Troms fortalte om dette da han kom til England; "Ottar blev mycket förmögen på den egendom som utgör deras främsta rikedom, det vill säga vilda djur. Han hade, då han kom till till kungen, 600 osålda tama renar, och sex av dessa var lockrenar. Dessa är mycket värdefulla bland lapparna, ty de använder dem till att fånga vildrenar med" (Ross 1940 21). Domestiseringsprosessen gjentok seg under den „lille istiden“ 1550–1750 e.Kr.

Da svedjebruket i Norden avtok, og bearbeiding av jorda med **plog** og harv overtok utover i sen vikingetid og middelalder, ble svedjebruksenheten, storfamilien, sprengt. Nå måtte den mindre enheten, slekten /familien etablere seg, og gardsantallet økte sterkt. Avlagte svedjer ble nyetableringer, og de gamle betegnelsene fra svedjebruket ble navneformer for gardene. På Östlandet ble -rud-gardene en stor gruppe. Gardsnavnene kan inndeles i tre grupper; i den eldste gruppen finnes navn med endelsene -gard, -land, -vin, -um, -hem, -hvam, -kvam, -ing(e), -le/öv, -löse/a, -vin, -set og -sta/ed fra før vikingetid. I den andre gruppen finnes navn på -by, -torp, -toft, -böl som er fra vikingetiden. I den tredje gruppen finnes navn med endelsene -rud, -holt, -tvæt og lignende skog- og rydningsnavn fra middelalderen. Östlandet fikk mange -rudgarder. "Da bostedene ble permanente, med andre ord gikk over til å bli gard, har de så å si fra første stund ikke bare bestått av innmark og heimrast, men også av de "tilliggende herligheter", som i middelalderens lovspråk oftest betegnes som "lunnendi" eller sjeldnere som "gagn, umbota og åfang" (Hougen 1947 96). "Med theim gögnum ok lunnendum sem